OBS! Utskriven version kan vara ogiltig. Verifiera innehållet.

Gäller för: Flera enheter - se eftersättsblad
Innehållsansvar: Anna Pihlström, (annpi5), Barnsjuksköterska
Granskad av: Anna Pihlström, (annpi5), Barnsjuksköterska
Godkänd av: Thorsteinn Gunnarsson, (thogu14), Verksamhetschef

Giltig från: 2026-11-18
Giltig till: 2028-11-18

Vårdhundar på Drottning Silvias barnsjukhus

Förändringar sedan föregående version

Mindre språkliga justeringar och ändring av utseende på checklistan.

Innehållsförteckning

Förändringar sedan föregående version 1
Mindre språkliga justeringar och ändring av utseende på checklistan. 1
Innehållsförteckning 1
Bakgrund och syfte 1
Arbetsbeskrivning 2
Ansvar 5
Uppföljning 5
Granskare 6
Referenser 6
Bilaga 1 8

Bakgrund och syfte

För barn och ungdomar i sjukhusmiljö kan möten med vårdhundar skapa trygghet, avledning och stöd – både i svåra och i vardagliga

vårdsituationer (Brelsford et al., 2017). Studier har visat att vårdhundar kan minska smärta och ångest. De kan även få patienter att känna sig mer bekväma i olika vårdsituationer. Hundens medverkan utformas så att sociala, emotionella, fysiska och kognitiva förmågor utvecklas och stärks. I en svensk studie från 2019 har forskare funnit att barns välmående och erfarenhet av sjukhusvistelse förbättras efter kontakt med hund i vården (Lindström Nilsson et el., 2019).

På Drottning Silvias barnsjukhus används vårdhundar som ett komplement till vård och behandling. Syftet är att främja barn och ungdomars välmående och livskvalitet under sjukhusvistelse eller vid specialiserad vård i hemmet.

Arbetsbeskrivning

Arbetet med vårdhundar bedrivs strukturerat, under ledning av en tvärprofessionell arbetsgrupp, och i enlighet med fastställda rutiner och checklistor. Hund och hundförare använder anvisad arbetsdräkt för att tydliggöra sitt uppdrag i verksamheten och följer överenskomna rutiner och arbetssätt.

På den enhet där hundbesök genomförs används informationsskyltar för att uppmärksamma patienter, närstående och medarbetare om att hund vistas i lokalerna. Inför ett eventuellt besök med vårdhund hos en patient, genomför medarbetare en individuell bedömning av lämplighet med stöd av en checklista, se sid 8.

Risk för allergiska reaktioner vid vistelse av vårdhundar i sjukhusmiljö

Allergi mot hund förekommer hos både barn och vuxna [1-3]. Vid hundallergi dominerar symtom från ögon och näsa, medan personer med astma även kan utveckla luftvägssymtom [1, 2]. Hundallergen produceras främst i hud, talg och saliv hos huden och binds till hudpartiklar som fastnar i pälsen och kan potentiellt spridas till omgivningen [4]. Risken för allergiska besvär påverkas huvudsakligen av graden av närkontakt samt exponeringens varaktighet [5]. Tillgänglig evidens talar för att risken för kliniskt relevanta allergiska reaktioner är låg vid strukturerad och tidsbegränsad exponering, förutsatt att tydliga rutiner följs. Att låta utbildade vårdhundar vistas i sjukhusets lokaler innebär en låg, men inte obefintlig, risk för allergiska reaktioner. Genom tydliga rutiner och förebyggande åtgärder kan risken minimeras och hanteras på ett patientsäkert sätt [6-10].

För att begränsa risken för allergiska reaktioner tillämpas följande åtgärder:

- Patienter och vårdpersonal med känd hundallergi ska avstå från närkontakt med hund [4, 5].
- Vårdhunden rör sig inte fritt i sjukhusmiljön, utan vistas endast i de lokaler där besöket sker, på väg till och från besöksplatsen samt i sitt överenkomna hundrum/vilrum. [4, 5].
- Vid pågående hundbesök sätts informationsskyltar upp, så att patienter, närstående och personal som önskar kan undvika kontakt [4, 5].
- Vårdhunden genomgår regelbunden schamponering enligt fastställda hygienrutiner, vilket minskar mängden allergen i päls och därmed risken för spridning [10, 11].
- Städning sker enligt ordinarie rutiner efter hundbesök.
- Vårdhundar är tränade att inte slicka personer under arbete, vilket minskar risken för spridning av allergen och mikroorganismer via saliv [4, 12].

Smitta

Utbyte av mikroorganismer mellan människor och djur som lever nära varandra är välkänt. I vårdmiljöer är risken för smittspridning generellt förhöjd, eftersom många individer vistas tätt och patienter kan vara infekterade eller att de har nedsatt immunförsvar. Ytor och föremål i vårdmiljöer kontamineras av mikroorganismer från patienter och personal. Dessa kan inkludera antibiotikaresistenta och mer virulenta mikroorganismer än de som vanligen förekommer i samhället. Mikroorganismerna kan överleva under lång tid på ytor och kan spridas vidare genom direkta och indirekta kontakter, där händer, kläder och föremål fungerar som vektorer i en smittkedja.

De potentiella vårdhygieniska riskerna med djur i vårdmiljöer är särskilt betydande om överföringen skulle ske av multiresistenta eller högvirulenta mikroorganismer.
Tydliga och konsekvent tillämpade vårdhygienrutiner är därför avgörande för att minimera risk för smittspridning [13].

För att begränsa risken för smitta tillämpas följande åtgärder:

- Vårdhunden ska inte besöka patienter med känd kolonisering eller infektion med multiresistenta mikroorganismer.

- Vårdhunden ska inte besöka patienter med öppna sår, pågående diarré eller kräkningar eller aktuella luftvägssymtom förenliga med infektion.
- Vårdhunden ska inte matas direkt ur handen, utan via till exempel en kåsa eller mugg.
- Patient som får besök av vårdhund ska inte vara gravt neutropen (neutrofila granulocyter <0,5 x 10^9/L)
- Patienter som genomgår stamcellstransplantation ska inte ha besök av vårdhund förrän immunologisk återhämtning skett
- Vårdhunden ska vara frisk och genomgå regelbunden veterinärmedicinsk hälsokontroll
- Hundekipaget ska undvika vistelse i bygg- eller rivningsmiljöer före besök i vårdlokaler.
- Vårdhunden ska vara ren vid ankomst till vårdlokaler. Synlig smuts, jord eller annat ska avlägsnas före besök.
- Vårdhunden ska inte befinna sig i förrådsutrymmen eller där livsmedel bereds

Hygienrutiner

Basala hygienrutiner ska tillämpas vid all kontakt med vårdhund i vårdmiljö.

Handdesinfektion ska utföras före och efter kontakt med vårdhund.
Vid synlig förorening t ex efter omfattande pälskontakt, ska handtvätt med tvål och vatten utföras följt av handdesinfektion.

Om hunden vistas i patientsäng ska en skyddande filt användas mellan hund och sänglinne. Filten hanteras därefter enligt verksamhetens rutiner för smutstvätt.
Ytor och material som varit i kontakt med hunden ska desinfekteras med ytdesinfektionsmedel efter avslutad aktivitet. Vid synlig nedsmutsning ska rengöring med rengöringsmedel och vatten ske före desinfektion.
Golvrengöring i rummet utförs av städpersonal enligt ordinarie rutiner efter genomfört besök.

Förberedelse för att undvika skada

Inför varje planerat hundbesök genomför ansvarig medarbetare en individuell riskbedömning, vid behov i samråd med läkare och/eller

hundförare. Bedömningen ska beakta patientens aktuella medicinska tillstånd, förekomst av infusioner, dränage, centrala infarter (t.ex. CVK eller PICC). En förutsättning för genomförande av besök är att infarter är säkrade och täckta för att minimera risk för drag, kontamination eller annan oavsiktlig påverkan.
Riskbedömningen genomförs med stöd av en checklista, se sid.8. Möte med vårdhund dokumenteras i journalen.

Medarbetarperspektiv

Inför besök av vårdhund i en verksamhet ska information ges till berörd personal. Informationsmaterial om hundar i vården och gällande rutiner ska finnas tillgängligt.
Vid pågående hundbesök används informationsskyltar, så att medarbetare som önskar, kan undvika kontakt med hund.

Samordning på barnsjukhuset

På Drottning Silvias barnsjukhus finns en central samordning av insatser med hund i vården, genom en arbetsgrupp som nås via funktionsbrevlåda; vardhundar.dsbs@vgregion.se

Ansvar

Riktlinjen gäller för alla medarbetare inom de verksamheter där vårdhund används. Samma rutiner tillämpas när insatsen genomförs tillsammans med teamen för Avancerad barnsjukvård i hemmet inom somatik och psykiatri.
Verksamhetschef och Avdelningschef ansvarar för att verksamheten arbetar i enlighet med gällande lagstiftning samt enligt SOSFS 2011:9 om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete, tillämpliga lagar, föreskrifter eller externa riktlinjer.

Uppföljning

Arbetet med vårdhundar följs upp inom ramen för verksamhetens systematiska kvalitetsarbete samt av den arbetsgrupp som står för central samordning av insatser med hund i vården på Drottning Silvias barnsjukhus.

Upplevd kvalitet och nytta av hundmötena följs genom enkät till patienter och vårdnadshavare samt genom återkoppling från medarbetare i form av enkät eller strukturerade samtal. Hundförare dokumenterar varje genomfört besök enligt fastställd rutin, inklusive eventuella avvikelser eller särskilda händelser.

Avsteg från gällande rutiner rapporteras i MedControl Pro och hanteras enligt verksamhetens rutiner för avvikelsehantering.

Riktlinjen ska ses över regelbundet och vid behov revideras utifrån nya evidens, identifierade risker eller förändringar i verksamheten.

Granskare

Cecilia Langenskiöld, sektionschef Barncancercentrum

Kajsa Brostedt, avdelningschef Barncancercentrum

Kajsa Tuggey, kurator BUP Mellanvård

Malin Liljevall, Operativ chef och Omvårdnadsansvarig, Område 1

Referenser

1. Ozuygur Ermis, S.S., et al., *Sensitization to molecular dog allergens in an adult population: Results from the West Sweden Asthma Study*. Clin Exp Allergy, 2023. **53**(1): p. 88-104.
2. Gent, J.F., et al., *Association of pediatric asthma severity with exposure to common household dust allergens.* Environ Res, 2009. **109**(6): p. 768-74.
3. Newson, R.B., et al., *Geographical variation in the prevalence of sensitization to common aeroallergens in adults: the GA(2) LEN survey*. Allergy, 2014. **69**(5): p. 643-51.
4. Wintersand, A., et al., *Individual airborne characteristics of dog allergens*. Clin Exp Allergy, 2021. **51**(9): p. 1221-1224.
5. Liccardi, G., et al., *New insights in allergen avoidance measures for mite and pet sensitized patients. A critical appraisal.* Respir Med, 2005. **99**(11): p. 1363-76.
6. Gussgard, A.M., et al., *Dog-assisted therapy in the dental clinic: Part A-Hazards and assessment of potential risks to the health and safety of humans*. Clin Exp Dent Res, 2019. **5**(6): p. 692-700.
7. Gussgard, A.M., et al., *Dog-assisted therapy in the dental clinic. Part B. Hazards and assessment of potential risks to the health and safety of the dental therapy dog*. Clin Exp Dent Res, 2019. **5**(6): p. 701-711.
8. Steff, K., et al., *Feasibility, efficacy, and safety of animal-assisted activities with visiting dogs in inpatient pediatric oncology*. World J Pediatr, 2024. **20**(9): p. 915-924.
9. Lopez-Fernandez, E., et al., *Implementation feasibility of animal-assisted therapy in a pediatric intensive care unit: effectiveness on reduction of pain, fear, and anxiety*. Eur J Pediatr, 2024. **183**(2): p. 843-851.

10. Wretman, C., et al., *Negligible Allergen Presence in Hospital Dogs After Washing*. Acta Paediatr, 2025. **114**(9): p. 2322-2328.
11. Hodson, T., et al., *Washing the dog reduces dog allergen levels, but the dog needs to be washed twice a week*. J Allergy Clin Immunol, 1999. **103**(4): p. 581-5.
12. Edner, A., M. Lindstrom-Nilsson, and A. Melhus, *Low risk of transmission of pathogenic bacteria between children and the assistance dog during animal-assisted therapy if strict rules are followed*. J Hosp Infect, 2021. **115**: p. 5-9.
13. Svenska föreningen för vårdhygien, *Djur i vården. Vårdhygieniska rekommendationer avseende djur inom vård- och omsorgsverksamhet,* 2019

Övriga lagar och föreskrifter som styr arbetet med hund i vården

HSL (2017:30) 5 kap 1§
Patientsäkerhetslagen (2010:659) 3 kap 1§
Arbetsmiljölagen (1977:1160) 3 kap 2a§
Arbetsmiljöverkets föreskrifter (2023:1) 5§
Arbetsmiljöverkets föreskrifter (2023:10) Kap 11
Djurskyddslagen (2018:1192) kap 2
Jordbruksverkets föreskrifter och allmäna råd (2013:14), 9-12§, 16-26§

Bilaga 1

Checklista som stöd för bedömning av lämplighet och risker i samband med hundmöte

Bedömningen görs av medarbetare, vid behov i samråd med ansvarig läkare och/eller hundförare.

- ✓ Allergi mot hund?
- ✓ Bärare av multiresistenta mikroorganismer?
- ✓ Öppet sår, diarré, kräkning, luftvägsinfektion?
- ✓ Är patienten infektionskänslig? Neutrofila granulocyter <0,5 $x10^9$/L
- ✓ Stamcellstransplanterad? Om ja, kontrollera med läkare om immunologisk återhämtning skett.
- ✓ Andra risker som pågående infusion, uppkoppling, fysisk förmåga, förmåga att följa regler mm? Informera/diskutera med hundföraren

- ✓ Täck över central infart och/eller andra slangar
- ✓ Informera om hygienrutiner (handtvätt före och efter hundmöte, handsprit, lakan under hund om den ligger i sängen och att godis ges via kåsa/ej direkt ur handen)
- ✓ Lämna inte barn själva, närstående eller medarbetare ska alltid delta vid hundmötet

OBS! Utskriven version kan vara ogiltig. Verifiera innehållet.

Information om handlingen

Handlingstyp: Riktlinje verkställighet

Gäller för: Verksamhet Neurologi och psykiatri barn, Verksamhet Medicin barn, Verksamhet Kirurgi barn, Verksamhet hälsoprofessioner och radiologi barn, Verksamhet Barncancercentrum, Verksamhet AnOpIva neonatal barn, Barnhjärtcentrum

Innehållsansvar: Anna Pihlström, (annpi5), Barnsjuksköterska

Granskad av: Anna Pihlström, (annpi5), Barnsjuksköterska

Godkänd av: Thorsteinn Gunnarsson, (thogu14), Verksamhetschef

Dokument-ID: SU9774-1570060579-1040

Version: 2.0

Giltig från: 2026-11-18

Giltig till: 2028-11-18